

a) there are certain gaps in national legislation to determine the definition of maritime personality State in its national and international aspects;

b) there are certain gaps in national legislation establishing the legal regime of important maritime spaces as the territorial sea and the continental shelf;

c) acute problem for Ukraine is undetermined maritime borders with two neighboring countries: Romania and the Russian Federation, which represents a significant threat to the national security of Ukraine, and can intensify problems of military, economic, legal, environmental, demographic and social issues.

Keywords: *legal personality, international legal personality, international maritime legal personality.*

УДК 342.25; 342.34; 352.001.36

С. Ф. Вишневецький

СИСТЕМА ФУНКЦІЙ ОРГАНІВ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ

У статті досліджуються основні функції органів самоорганізації населення як суб'єктів місцевого самоврядування в Україні, теоретичні та практичні проблеми їх реалізації. Визначено місце функцій органів самоорганізації населення в системі функцій місцевого самоврядування. Визначені і проаналізовані основні критерії класифікації функцій органів самоорганізації населення, а також надана обґрунтована характеристика системи функцій цих суб'єктів місцевого самоврядування, досліджується взаємозв'язок між окремими функціями, механізм їх реалізації.

Результати дослідження дають змогу інституціоналізувати органи самоорганізації населення в Україні у відповідності до міжнародно-правових стандартів у галузі місцевого самоврядування.

Ключові слова: *органи самоорганізації населення, територіальна самоорганізація, локальна демократія, місцеве самоврядування, питання місцевого значення.*

Постановка проблеми. Прийнятий у 2001 р. Закон України «Про органи самоорганізації населення», сприяв зміцненню правового статусу органів самоорганізації населення (далі – ОСН), удосконаленню порядку їх організації та діяльності, визначивши їх однією з форм участі членів територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах у вирішенні окремих питань місцевого значення (частина перша ст. 3 Закону). Така законодавча фіксація функціональної ролі ОСН дає підстави оцінювати їх не лише в аспекті активізації територіальних громад, а і розглядати як функціональний елемент дієвості конституційного ладу.

Вперше за період конституювання інституту місцевого самоврядування (далі – МСВ) в Україні свого спеціального законодавчого закріплення набув окремий суб'єкт системи МСВ. Це, з одного боку, свідчить про особливу роль ОСН в процесі становлення МСВ в Україні та вирішення питань місцевого значення. Адже ОСН – це єдиний суб'єкт системи МСВ в Україні статус якого врегульовано окремим законом. З іншого боку – про активізацію уваги держави до життєдіяльності людини за місцем безпосереднього проживання, прагнення створити оптимальні нормативно-правові умови для самоорганізації жителів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній конституційно-правовій науці є чимало публікацій щодо ОСН, їх повноважень та правового статусу керівників

ОСН, організації діяльності та місця у системі МСВ, тенденцій їх розвитку тощо. Зокрема, за останні роки в Україні захищені ряд дисертацій, що вміщують науковий аналіз окремих аспектів функціонування ОСН. Йдеться, насамперед, про докторську дисертацію Н. В. Мішиної «Органи самоорганізації населення: порівняльно-правове дослідження» (2010 р.) та кандидатські дисертації О. С. Орловського «Правовий статус органів самоорганізації населення» (2004 р.), Д. В. Кольцової «Органи самоорганізації населення в системі місцевого самоврядування» (2006 р.), О. Г. Остапенко «Правовий статус та організація діяльності органів самоорганізації населення в Україні» (2008 р.), В. Д. Бондаренка «Тенденції розвитку органів самоорганізації населення в Україні» (2009 р.) та А. А. Лукашенко «Повноваження органів самоорганізації населення та статус їх керівників: стан і тенденції розвитку» (2012 р.). Проте діяльнісні аспекти правового статусу ОСН, а особливо такого його елементу як функції ОСН – є майже не дослідженими, що зумовлює актуальність цієї проблеми. Теорія функцій ОСН виходить з законодавства України, спирається на досвід роботи територіальних громад, органів та посадових осіб МСВ, власне ОСН, а також досягнення наукової думки в галузі МСВ, ряду інших правових дисциплін.

Метою цієї статті є комплексний аналіз системи функцій ОСН, основних підходів щодо їх класифікації.

Вклад основного матеріалу. Центральним питанням в теорії функцій ОСН є питання про їх класифікацію (систематизацію, поділ, групування, категоризацію). В теоретичному відношенні це, насамперед, питання вибору критеріїв класифікації та чіткого керівництва ними, а також раніш наведеним визначенням функцій ОСН, в практичному відношенні – це питання повноти охоплення діяльності ОСН як суб'єктів МСВ та врахування об'єктивно сформованого «поділу праці» в муніципальній діяльності у середині системи МСВ [2, с. 18].

Тому, розроблюючи класифікацію функцій ОСН, слід спиратися на досвід роботи територіальних громад, органів та посадових осіб МСВ, а також на досягнення наукової думки в галузі функціонального аналізу суб'єктів муніципального права. З даного приводу в літературі є багато точок зору, які відрізняються одна від одної за критеріями класифікації, рівню диференціації та інтеграції їх за іншими ознаками. Саме відсутність чітких критеріїв відособлення окремих напрямів і видів муніципальної діяльності подекуди не дозволяє однозначно визначити склад функцій ОСН.

Успішне рішення питання про класифікацію функцій ОСН можливе лише за умовою, якщо ми виявимо будь-які об'єктивні критерії, що служитимуть відправним пунктом класифікації. Класифікація функцій ОСН пов'язана з предметною характеристикою їх діяльності, тобто з тим на які групи суспільних відносин вона впливає. Автор дотримується думки, що «функції об'єктивні за походженням, але суб'єктивні за формулюванням, класифікацією та реалізацією» [4, с. 19], отже безоб'єктивних (безпредметних) функцій немає і бути не може.

Безумовно, будь-яка класифікація є умовною та суб'єктивною, виступає результатом певного спрощення існуючих граней між видами, враховуючи, що вони завжди є умовними та відносними. З розвитком знань про певний предмет відбувається уточнення та зміна класифікацій. Свої корективи, безумовно, вносить і практика застосування відповідних класифікацій. У цьому аспекті, класифікація самоврядних явищ та процесів, їх форм, видів та, особливо, функцій, є тому підтвердженням. З часом з'являються нові функції, критерії поділу та їх класи тощо.

Вихідним моментом у виборі критеріїв класифікації функцій ОСН має бути визначення функцій ОСН. На наш погляд, функції ОСН – це основні напрями та види нормативно-регламентованої й організаційно-забезпеченої муніципальної діяльності ОСН щодо вирішення окремих питань місцевого значення, обумовлені об'єктивними

потребами муніципального розвитку відповідної території з точки зору внутрішніх і зовнішніх завдань територіальних громад, у яких виражаються і конкретизуються сутність та соціальне призначення самоорганізації населення.

Враховуючи, що згідно цього визначення, функції ОСН обумовлюють собою муніципальну діяльність (вони – її основні напрями і види), то в якості критеріїв їх класифікації, на наш погляд, слід брати, насамперед основні елементи даної діяльності. Такий напрям в науці муніципального права є найбільш перспективним, хоча комплексних досліджень функцій МСВ у вітчизняній науці немає.

Втім, тенденція в становленні праксеологічного підходу у вітчизняній науці муніципального права вже намітилася [1–3; 5–6; 9; 11]. Будь-яка діяльність складне структуроване поняття, вона виступає в єдності низки елементів, таких як цілі, суб'єкти, об'єкти, засоби, форми, методи діяльності. Дослідники в якості критеріїв класифікації функцій ОСН використовують поряд із сферами та соціальним призначенням, такі критерії, як суб'єкти, способи, форми, засоби діяльності тощо.

Так, наприклад, російський вчений В. С. Кашо, аналізуючі функціональні основи взаємодії місцевих рад та органів територіального громадського самоврядування як суб'єктів системи територіального управління, узагальнює практику діяльності органів територіального громадського самоврядування у певних напрямках: а) у галузі планування економічного та соціального розвитку території, формуванні її бюджету; б) у галузі будівництва, використання та охорони природних ресурсів, екології; в) у галузі житлового, комунального господарства та благоустрою; г) у галузі торгівлі, громадського харчування та побутового обслуговування населення; ґ) у галузі охорони здоров'я, виховання, освіти та культури; д) у галузі організації досугу, культурно-масової та фізкультурно-оздоровчої роботи; е) у галузі охорони правопорядку, захисту прав та законних інтересів громадян; є) у галузі соціального захисту громадян та руху милосердя [7, с. 11–12]. Таким чином ми бачимо, що автором у якості відправної основи класифікації функцій ОСН фактично обрано лише галузевий (сферний) критерій, що робить її доволі фрагментарною та неповною.

У дисертації О. Г. Остапенко запропоновано класифікацію функцій ОСН, зокрема, їх поділ: (а) за формами діяльності (на правотворчу, правозастосовчу, контрольну, установчу й правоохоронну); (б) за характером діяльності (на представницьку й інтегративну); (в) за об'єктами впливу (сферами діяльності) (на політичну, економічну, соціальну, культурну, екологічну, ідеологічну, виховну та ін.) [10, с. 4]. Така класифікація в цілому має комплексний характер, у її основі кілька критеріїв, однак, враховуючи специфіку ОСН як суб'єктів, які утворюються виключно за територіальною ознакою, з поля зору автора випадає відповідна територіально-просторова градація функцій ОСН.

Вітчизняною дослідницею Д. В. Кольцовою у результаті авторської класифікації функцій ОСН виділено т. зв. традиційні функції (представницька, фінансова, екологічна, облікова, культурна), які визначені в існуючому законодавстві України. Нею запропоновано розширити зміст низки існуючих функцій, таких як: економічна (прогнозування економічного розвитку території, участь в прийнятті управлінських рішень з питань розвитку території, планування розвитку території); інформаційна (інформаційний зв'язок з громадянами, обговорення проектів рішень з розвитку територіального утворення); виробнича (задоволення матеріальних послуг і потреб мешканців, робота з підвищення рівня якості надання місцевих послуг); безпека діяльності (юридична підтримка громадян, громадських організацій при захисті їх прав, охорона громадського порядку), а також виділено наступні нові функції ОСН: адміністративна (управління кадрами ОСН (підготовка, підвищення кваліфікації, розподіл кадрів); соціальне партнерство (взаємозв'язок між роботодавцями,

громадськими організаціями, громадянами, органами МСВ, органами державної влади) [8, с. 5–6]. Як ми бачимо, у даному випадку автором фактично не використовується критеріальний поділ функцій ОСН, їх класифікація носить дещо лінійний характер, тобто йдеться лише про перелік функцій.

Більш вдалою є спроба класифікації функції ОСН, запропонована О. В. Батановим, на думку якого останні доцільно класифікувати за рядом ознак МСВ та муніципальної діяльності суб'єктів його здійснення, а саме: за її суб'єктами, об'єктами, способами, засобами, здійсненням, походженням, умовами здійснення та іншими ознаками. Відповідно функції ОСН, вважає він, можна диференціювати за: 1) об'єктами, тобто цілями і завданнями ОСН; предметами відання, тобто певними галузями місцевого життя. Такими галузями є політична, економічна, соціальна, культурна, екологічна. Відповідно до цих галузей місцевого життя слід розрізняти об'єктні функції ОСН – політичні, економічні, соціальні, культурні та екологічні. Залежно від сфери реалізації цих функцій їх можна поділяти на внутрішні і зовнішні об'єктні функції; 2) видами ОСН та територіально-просторовими рівнями їх утворення та функціонування. Відповідно до цього можна виділити систему суб'єктно-територіальних функцій ОСН: функції ОСН, які утворюються на рівні територіальних громад села, селища, міста; функції будинкових, вуличних, квартальних та інших ОСН; 3) способами, засобами і методами здійснення муніципальної діяльності. Згідно з цим доцільно виділяти систему технологічних або владних функцій ОСН. Комплекс цих функцій ОСН утворюють представницька, установча, інформаційна, планування та програмування розвитку відповідних територій, нормотворча, матеріально-технічна та функція соціального контролю та ін. [2, с. 18–19].

Навряд чи в контексті даного дослідження має сенс розглядати всі спроби класифікувати функції суб'єктів МСВ, однак, безумовно, накопичений досвід має бути використаним у створенні вітчизняної теорії функцій ОСН. Таким чином, спираючись на досягнення правової думки в галузі теорії функцій МСВ, а також аналіз характерних якісних рис муніципальної діяльності (її основних напрямів і видів) локально організованих структур, можна дійти висновку, що основними елементами цієї діяльності є об'єкти, суб'єкти, способи, засоби, цілі, завдання. Вони і повинні використовуватися в першу чергу у якості критеріїв класифікації функцій ОСН.

Аналізуючі запропоновані підходи до класифікації функцій суб'єктів МСВ, ми у цілому сприймаємо їх поділ за основними елементами муніципальної діяльності (об'єктами, суб'єктами, способами, засобами, цілями, завданнями), хоча й вважаємо за потрібне зробити певні уточнення, пов'язані, по-перше, з розумінням поняття «муніципальна діяльність», враховуючи, що в більшості цитованих праць такого аналізу ми не зустрічаємо, та, по-друге, власне щодо авторського підходу до сутнісних та змістовних характеристик критеріїв класифікації функцій ОСН.

Так, на наше переконання, муніципальна діяльність – це сукупність вироблених історичним муніципальним досвідом, науковим муніципальним пізнанням та муніципальною практикою навичок, вмінь, способів, засобів, цілеспрямованих вчинків та дій людини у сфері МСВ щодо вирішення питань місцевого значення. Виходячи із комплексного характеру та багатогранності проявів (люди, проблеми, інтереси, знання, інформація, ресурси, технічні засоби тощо), основними атрибутивними характеристиками муніципальної діяльності є:

1) орієнтованість муніципальної діяльності на задоволення місцевих інтересів, потреб населення у різних послугах, вирішенні місцевих проблем, облаштування території, створення умов для відтворення та розвитку людини. Адже народження людини, її здоров'я, дорослішання, навчання, працевлаштування, шлюб та сім'я, старіння, смерть – у рамках цих життєвих циклів в основному замикається

життєдіяльність місцевого співтовариства. Такого роду природний характер проблем муніципальної діяльності (по суті – муніципальної життєдіяльності) – усе це в цілому обумовлює особливу муніципальну соціальність (об'єктна домінанта);

2) полісуб'єктність муніципальної діяльності, насамперед, наявність таких основних суб'єктів як населення (місцеве співтовариство), органи та посадові особи МСВ, які діють від імені та в інтересах місцевого співтовариства. Попри це формоутворюючою основою муніципальної діяльності є територіальна громада. Саме підхід до муніципальних спільнот як до основи та структуроутворюючого елементу системи МСВ, муніципальної влади та муніципальної діяльності, а не як до її другорядного і побічного компонента, дозволяє відродити розуміння МСВ як основної форми реалізації народовладдя у буквальному смислі слова, а також сформувати дієздатний механізм самоорганізації населення для вирішення власних проблем (суб'єктна домінанта);

3) фактичне співпадіння суб'єкта та об'єкта муніципальної діяльності, за якого населення (територіальна громада) з його інтересами, проблемами, нестатками, питаннями місцевого значення тощо виступає не тільки первинною суб'єктною основою МСВ (жители як головний місцевий ресурс), а як ціль, об'єкт муніципальної діяльності (такого роду кореляції немає в жодному іншому виді управлінської діяльності);

4) локально-територіальна обмеженість, що завжди кореспондує муніципальній діяльності, яка виникає, розвивається, збагачується за змістом та формою, реалізується на законодавчо оформлених нижніх територіальних рівнях. Це простір, що відрізняється визначеною цілісністю, позначається адміністративними, природно-географічними, господарсько-економічними, інформаційними й іншими кордонами (територіально-просторова домінанта);

5) процесуалізація та технологізація муніципальної діяльності, яка пов'язана із систематичністю, послідовністю дій, які здійснюють суб'єкти МСВ, тобто йдеться про стадійність, етапність, багатозначність муніципальної діяльності у ході вирішення тієї чи іншої справи локального характеру, що, у свою чергу, обумовлює поліфункціональність муніципального управління та МСВ (процесуально-технологічна домінанта);

6) наявність специфічних методів муніципальної діяльності, які можна диференціювати власне як методи функціонування суб'єктів МСВ та методи забезпечення реалізації завдань та цілей муніципальної діяльності (інструментальна домінанта).

Висновки. Спираючись на означені методологічні підходи щодо розуміння феномену муніципальної діяльності, вважаємо за можливе диференціювати функції ОСН за наступними критеріями:

1) об'єктами муніципальної діяльності ОСН, якими є окремі питання місцевого значення, які вирішують відповідно до закону ОСН та предмети відання цих суб'єктів МСВ, які виникають у певних сферах муніципального життя. Адже, визначаючи ОСН однією з форм участі членів територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах у вирішенні окремих питань місцевого значення, Закон України «Про органи самоорганізації населення» (частина перша ст. 3) визначив питання місцевого значення як основну телеологічну детермінанту їх утворення та функціонування.

Сферами муніципального життя є політична, економічна, соціальна, культурна, екологічна. Відповідно до цих сфер слід розрізняти об'єктні функції ОСН – політичні, економічні, соціальні, культурні та екологічні. Залежно від спрямованості муніципальної діяльності ОСН (просторових меж реалізації функцій) об'єктні функції поділяються на внутрішні та зовнішні;

2) суб'єктами самоорганізації населення, тобто видами ОСН та територіально-просторовими рівнями їх утворення та функціонування. Адже, згідно частини першої та другої ст. 7 Закону України «Про органи самоорганізації населення» ОСН створюється за територіальною ознакою. Територією, у межах якої діє ОСН, може бути частина території села, селища, міста, району в місті, у межах якої проживають жителі, які обрали цей орган.

Ми вважаємо, що відповідно до цього критерію можна виділити систему суб'єктно-територіальних функцій ОСН: (а) функції сільського, селищного комітету – в межах території села, селища, якщо його межі не співпадають з межами діяльності сільської, селищної ради; (б) функції вуличного, квартального комітету – в межах території кварталу, кількох, однієї або частини вулиці з прилеглими провулками в місцях індивідуальної забудови; (в) функції комітету мікрорайону – в межах території окремого мікрорайону, житлово-експлуатаційної організації в містах; (г) функції будинкового комітету – в межах будинку (кількох будинків) в державному і громадському житловому фонді та фонді житлово-будівельних кооперативів; (ґ) функції комітету району в місті;

3) способами, засобами і методами здійснення муніципальної діяльності, або технологією муніципальної самоорганізації населення, її процесом. Згідно з цим доцільно виділяти систему технологічних або процесуальних функцій ОСН. Комплекс цих функцій ОСН утворюють представницька, установча, інформаційна, планування та програмування розвитку відповідних територій, нормотворча, матеріально-технічна та функція соціального контролю та ін.

Вважаємо, що класифікація функцій ОСН за означеними критеріями забезпечить найбільш оптимальне уявлення про основні напрями та види муніципальної діяльності даних суб'єктів МСВ.

Список використаної літератури

1. Баймуратов М. О. Функції і повноваження територіальних громад / М. О. Баймуратов // Наукові праці Одеської національної юридичної академії.–2002. – Т. 1. – С. 104–117.
2. Батанов О. В. Деякі теоретичні проблеми функціонування органів самоорганізації населення / О. В. Батанов // Місцеве самоврядування та самоорганізація населення в м. Києві : стан, проблеми та ризики розвитку : матер. Всеукраїн. наук.-практ. конф.: (15 березня 2006 р. м. Київ) / за заг. ред. О. П. Литвина, В. М. Кампо, М. І. Корнієнка. – К., 2006. – С. 16–23.
3. Батанов О. В. Функції територіальних громад як суб'єктів місцевого самоврядування в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 «Конституційне право» / Олександр Васильович Батанов; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – К., 2000. – 22 с.
4. Гулина В. В. Функции местного самоуправления : институционально-правовое исследование : автореф. дисс. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 «Конституционное право ; Конституционный судебный процесс ; Муниципальное право» / Вера Васильевна Гулина ; Казанский (Приволжский) федеральный университет. – Казань, 2013. – 32 с.
5. Дробуш І. В. Функції представницьких органів місцевого самоврядування в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 «Конституційне право» / Ірина Вікторівна Дробуш; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – К., 2002. – 16 с.
6. Задорожня І. В. Функції органів місцевого самоврядування : загальнотеоретичний аспект / І. В. Задорожня // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2007. – № 8. – С. 14–21.

7. Кашо В. С. Организационно-правовой механизм взаимодействия местных Советов народных депутатов и органов территориального общественного самоуправления : автореф. дисс. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 «Государственное право и управление ; советское строительство ; административное право ; финансовое право» / Вячеслав Станиславович Кашо ; Свердловский юридический институт. – Екатеринбург, 1991. – 16 с.
8. Кольцова Д. В. Органи самоорганізації населення в системі місцевого самоврядування : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.04 «Місьцеве самоврядування» / Діана Вікторівна Кольцова ; Донецький державний університет управління МОН України. – Донецьк, 2007. – 20 с.
9. Любченко П. М. Функції місцевого самоврядування: проблеми теоретичного й нормативного визначення / П. М. Любченко // Проблеми законності : республ. міжвід. наук. зб. – 2003. – Вип. 64. – С. 12–22.
10. Остапенко О. Г. Правовий статус та організація діяльності органів самоорганізації населення в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 «Конституційне право» / Олена Геннадіївна Остапенко ; Національна юридична академія України ім. Я. Мудрого. – Х., 2008. – 20 с.
11. Сергієнко О. В. Функції посадових осіб місцевого самоврядування та їх класифікація / О. В. Сергієнко // Проблеми законності : акад. зб. наук. праць. – 2008. – Вип. 98. – С. 27–34.

Стаття надійшла до редакції 25.06.2014 р.

S. V. Vyshnevsky

THE SYSTEM OF THE FUNCTIONS OF THE CITIZENS' SELF-ORGANIZATION BODIES: POPULATION ISSUES S OF THEORY

The present article investigates the main functions citizens' self-organization bodies as the subjects of the local self-government in Ukraine, theoretical and practical problems of their realizations'. It determines the place of the citizens' self-organization bodies functions in the system of the local self-government's functions. In this article we determine and analyses the main criterions of the classification of the citizens' self-organization bodies functions and also it is the scientifically grounded description of the system of the functions of the local self-government's subjects.

By analyzing the existing approaches to the classification of functions of local self-government subjects', the author perceives their division in accordance with the basic elements of municipal activity (objects, subjects, processes, methods, goals, objectives). According to the author, the municipal activities – a collection developed historical municipal experience, scientific knowledge of municipal and community practice skills, abilities, techniques, methods, targeted actions and human actions in the sphere of local self-government on local issues.

Based on the methodological approaches to understanding the phenomenon of municipal activities, the author proposes to differentiate the functions of the citizens' self-organization bodies on the following criteria: 1) objects of municipal activities of the citizens' self-organization bodies, which is a separate local issues and competences of these local self-government entities that occur in certain areas of municipal life (political, economic, social, cultural, environmental); 2) subjects of self-organization, i.e. types of the citizens' self-organization bodies and spatial levels of the establishment and functioning; 3) methods and techniques of the municipal activities, or technology of municipal self-organization, its process.

The results of research give opportunity to institute the citizens' self-organization bodies in Ukraine in accordance with internationally-legal standards in the sphere of local self-government.

Keywords: *citizens' self-organization bodies, territorial self-organization, local democracy, local self-government, the problem of local importance.*

УДК 341.32(045)

Д. В. Євєнко

ВОЄННА ОРГАНІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА ЯК ОНТОЛОГІЧНА ОСНОВА ОБОРОННОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ: ІСТОРИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

У статті розглядаються історико-правові аспекти до визначення воєнної організації суспільства і держави як онтологічної основи виникнення оборонної функції держави.

Ключові слова: *воєнна організація суспільства і держави, оборона функція держави, обороноздатність держави, нормативне супроводження оборонної функції держави.*

Постановка проблеми. Становлення науки конституційного права, яка дозволяє на основі встановлених законів, закономірностей, залежностей, моделей, концепцій, методів і технологій найбільш раціональним чином впливати на становлення і взаємодію держави, суспільства і особистості, є найважливішим чинником становлення і розвитку демократичної правової державності.

Представляється, що сума таких знань, які покладені в основу наукової картини державно організованого світу, що розвивається, дозволяє описати, пояснити і передбачити процеси формування державності в умовах глобалізації та міждержавної інтеграції. Вони допомагають уникати ситуацій збою в розвитку, забезпечувати превентивні заходи, що перешкоджають зниженню ефективності державного управління за факторами цілеспрямованого прогресу, зменшувати ризики виникнення і глибину конституційних криз, що виникають та є пов'язаними з функціонуванням політичної системи суспільства.

Видається, що закони, які регламентують і регулюють конституційно-правові відносини, дозволяють забезпечити не тільки ординарне, але і перспективний розвиток держави в контексті забезпечення її моделювання і розробки на їх основі нормативних та організаційних технологій перетворення держави та її завдань і функцій.

Саме в системі координат «державна – завдання держави – функції держави» розробляється і формується комплекс наукових знань, що дають уявлення про стійкість держави, стабільності функціонування її інститутів, що дозволяє говорити про виникнення певних принципів, наукових методів, організаційних та організаційно-правових, нормативних технологій конституційно-правового забезпечення управління розвитком держави та її функціонуванням. Особливу роль у цьому процесі відіграють функції держави, які є фактично діяльним, праксеологічним проявом і триваючим результатом реалізації її завдань. Однією з важливих функцій держави, що набуває для неї екзистенційного значення, виступає оборонна функція.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Систематичний аналіз літератури з питань дослідження оборонної функції держави дає підстави для висновків, що всі існуючі наукові дослідження в цій сфері мають переважно функціонально-прикладний характер і спрямовані на дослідження зазначеної функції у контексті її відповідних аспектів – у сфері військового будівництва, національної безпеки держави, політологічних та міжнародно-правових досліджень у контексті глобалізації, регіоналізації, субрегіоналізації військово-політичних блоків, аналітичної діяльності